СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 11. Джерзи Сити, Н. Дж., четвер, 15. січня 1931. VOL. XXXIX. No. 11. Jersey City, N. J., Thursday, January 15, 1931. THREE CENTS.

ПО ТРАДИЦІЇ РІЗДВЯНА КОЛЯДА - РІДНІЙ ШКОЛІ

ТРЕБА БІЛЬШОЇ ДОПОМОГИ ДЛЯ БЕЗРОБІТНИХ

НЮ ЙОРК. — Приватні гуманітарні орґанізації Ню Йорку, які займаються допомогою безробітним, звернулися до загалу з проханням за збільшення жертвенности, бо засоби тих орґанізацій є невистарчаючі, щоби допомогти щораз більшому числу безробітних.

Безробіття є рівнож причиною дефіциту нюйорських шпиталів, який виносить за останні 8 місяців $500,000.

Що безробіття зростає, видно найкраще по числі безробітних голов родин, котрі зголошуються до міського бюра з просьбою о допомогу в поживі. Досі роздавано таку поживу 30,000 головам родин, а цього тижня це число зросло до 35,000.

Поліційний комішенер Мулруні подає, що статистика безробітних, яку веде поліція, виказує, що безробіття збільшується. Тепер нараховують у самім Ню Йорку 64,210 голов безробітних родин.

Безробіття дається особливо відчувати тим, що не мають чим заплатити ренту. З кождим місяцем збільшується число викидуваних з помешкань на вулицю на підставі судового рішення задля неплачення чиншу.

МИЧЕЛ ДОБАЧУЄ ЗМІНУ НА КРАЩЕ.

НЮ ЙОРК. — Чарлз Е. Мичел, голова „Нешенел Сіти Бенк", подає у своїм річнім звіті, що Злучені Держави перейдуть теперішню економічну крізу лекше ніж ту, яку переходили в 1920—1922 роках. Він каже, що нація є тепер краще зорґанізована, та що поправа відносин є певна, але вона наступить степенево.

ВИПЛАТИЛИ $36,000,000 ТИТУЛОМ БОНУСІВ.

НЮ ЙОРК. — Чотири шеровці „Бетлеґем Стіл Корпорейшен" пізвали корпорацію до суду за надмірну виплату бонусів, які виносили в часі военних і пізніших добрих часів суму $36,000,000.

Кажуть, що цей позов попирають потентати з Вол Стріт.

ПРОГИБІЦІЙНА ПОЛЕКША.

ВАШИНҐТОН. — Полковник Амос В. Вудкак, директор Прогибіційного Бюра, подав, що від часу, як він обняв урядування, себто від 1 липня 1930 р., видано прогибіційним аґентам $31,940.45 на закупно алькоголю з приватних жерел. За ті гроші аґенти навідували ріжних людей і пробували дістати в них алькоголю.

Вудкак каже, що уряд прийшов до переконання, що така практика є недоцільна, та що на будуче вона буде залишена. Урядови розходиться о те, щоби припинити торговлю алькоголем, а не слідити за „приватними людьми", які нарушують прогибіцію.

ІНВЕСТУВАЛИ ЗА ГРАНИЦЕЮ 15 БІЛІОНІВ.

ВАШИНҐТОН. — Вилбур Дж. Кер, асистент секретаря стейту, подає, що за останній важкий рік відплило з Америки $15,000,000,000, які інвестовано в чужих краях, себто інвестовано на $1,000,000,000 більше ніж у 1929 р.

НОВА ПРИСЯГА СУДДІВ.

НЮ ЙОРК. — Мейор Вокер заприсягнув двох нових маґістратських суддів. Супроти хабарницьких скандалів, в які вмішані маґістратські судді, вимагано від нових суддів при присязі заяви, що вони не заплатили за судейську номінацію, ні не обіцяли ніякої заплати за те, що їх поручено на цю позицію.

10,000 ЛЮДЕЙ НА ПОХОРОНІ ШТРАВСА.

НЮ ЙОРК. — Натана Штравса, великого мілІонера й філянтропа, котрий положив величезні заслуги на гуманітарнім полі, поховано при участи ріжних достойників міста й 10,000 людей. Похорон був дуже простий. Не було ніяких квітів. А поховано його, згідно з його бажанням, у простій, непомальованій сосновій домовині.

ЗА ПЯТИДНЕВНИЙ ТИЖДЕНЬ.

МАЯМІ. — На засіданню екзекутиви Американської Федерації Праці порушив Вилієм Ґрін справу безробіття. Екзекутива заявилася за негайне введення пятидневного тижня праці з семигодинним днем праці.

Ґрін скритикував заяви Виґина, голови дирекції „Чейз Нешенел Бенк", котрий виступив проти задержування високих заробітних платень. Ґрін каже, що погляд Виґина не є льоґічним і противиться поглядам найбільших економістів.

НІМЦІ НЕ ДАЮТЬ ВІЗИ ТРОЦЬКОМУ.

Німецький консуль в Істанбулі відмовився дати Троцькому транзитну візу для переїзду його через Німеччину в Швецію, куди його допущено читати лекції. Приятелі Троцького кажуть, що йому доведеться їхати іншим шляхом, обминаючи Німеччину. Може навіть доведеться їхати пароплавом, що в цю пору року не дуже то приємно для Троцького.

ДЕЩО З КАТОЛИЦЬКОГО СВІТА.

Статистика, оголошена в Римі, виказує, що католицька церква обєднує в собі 341 міліонів членів, з чого 208,882,000 в Европі, 109,097,000 в Америці, 16,536,900 в Азії, 5,330,000 в Африці, 1,583,000 в Австралії.

БУРЕВІЙ У ПЕРЕМИШЛЯНЩИНІ.

Дня 24. листопада над Перемишлянщиною перейшов буревій. Головно потерпіло село Полтва, де вихор позривав кріві і кинув їх далеко. Вихор зірвав теж крівлю з української кооперативи, де схоронилися були прохожі. Крівлю несло понад хатами цілого села та кинуло на пасовищі. В кооперативі було кількох ранених. Чотирох людей відвезли до шпиталю.

САМОВБИВСТВО ДИТИНИ.

В Познані скоївся в день виборів такий випадок: Жінка урядовця Щуґлевська набила свого 5-літного сина Казя за те, що він зїв слоїк конфітурів і занедужав на животик. Набивши сина, мати пішла до виборів голосувати, а Казьо плакав, плакав і на злість матусі скочив з вікна другого поверху на вулицю і згинув.

ЖОРСТОКІ ЗЛОДІЇ.

В селі Унтермой в Тиролі невідомі злодії напали на селянина Антона Шацера, ограбили його, а потім замкнули в коморі і підпалили хату, щоби селянин згорів та не виявив поліції учасників нападу. Сталося так, як злодії бажали. Після погашення пожежі знайдено тільки вугля з тіла Антона Шацера, а злодіїв не знайдено досі.

НАЙСТАРША ЛЮДИНА У ФРАНЦІЇ.

У французькім місті Монтґрелі живе Петро Шампей, який родився 1824 року, має 25 внуків і 33 правнуків. Він здоров і життєрадісний. До сотнього року життя він працював фізично як рільник, а тепер вже сидить дома і виконує тільки лекші праці.

ОТРУЇЛОСЬ 5 ДІТЕЙ.

В бельґійськім місті Уклі одна вдова пішла до театру, а в дома лишила 5 малих дітей. Найстарший хлопчик, забавляючись, відкрутив курок від проводу світляного ґазу, після чого діти поклались до сну. Мати, вернувшися з театру, застала вдома 5 трупів, бо всі діти згинули, отруївшись ґазом.

КАРА СМЕРТИ ПЕРЕВЕДЕНА, А ЗАСУДЖЕНИЙ ЖИЄ.

Нераз про лікарську операцію говорять, що операція вдалась, але пацієнт помер, а на днях в Ревелі сталась подія, після якої можна говорити: екзекуція вдалась, але засуджений живе. В Естонії є закон, згідно з яким людина засуджена на смерть має право сама вибрати собі, чи хоче вмерти на шибениці, чи від кулі, чи від отрути. І ось недавно в Ревелі мали виконати сметрний присуд на особі російського еміґранта-вбивника, Сергія Василенка, і згідно з законом йому дозволено вибрати собі рід смерти. Василенкови чомусь „подобалося" вмирати від отрути. Йому дали таку скількість отрути, що інші засуджені від неї вмирали в одну мить. Але Василенко мав такий залізний орґанізм, що, заживши отруту, трошки постогнав, потримався за живіт, потім поклався спати, а рано встав здоровий як дуб, тільки дуже голодний. Тепер суд має клопіт: закон говорить, що за одну провину можна карати тільки один раз і тому нема ніякого права Василенкови давати отруту вдруге. Таким чином цей бідака, завдяки сильному шлункови, мабуть вийде на волю.

ДОЛЯ ЛІКАРЯ.

Син ужгородського учителя ґімназії, Карпатія, занедужав нервово і родичі, побоюючися, що він збожеволіє, покликали лікаря д-ра Фельдмана оглянути хорого. Коли лікар пробував говорити з хорим, той скочив з ліжка і в нападі божевілля схопив револьвер, стрілив до лікаря і поранив його в груди. Лікар опинився сам у лічниці, а божевільного пацієнта звязали й відвезли до дому божевільних.

НОВЕ ПРО ШЕКСПІРА.

Як відомо, життєпис Шекспіра дуже мало відомий і навіть є сумніви, чи Шекспір був автором творів, які йому приписувано, чи ні. Недавно в однім старім домі в Анґлії знайдено старі документи, які доказують, що батько Шекспіра торгував вовною. Найдено скаргу батька Шекспіра проти одного покупця, який взяв на кредит вовну за 3,570 корон і не заплатив в означеному реченці. В одному листі батько великого драматурґа нарікає, що в його часах ліпше бути злодієм ніж чесним купцем.

В КОЛГОСПАХ КРАДУТЬ.

Як подає „Пролетарська Правда", у київськім суді засуджено комуніста Мечислава Вишницького на 5 літ вязниці. Працюючи в „Плодоспілці", він украв у колгоспі 11,000 карбованців та вибирався з жінкою втікати до „вітчини Ясновельможного пана Пілсудського", як пише „П. П." Вишницького вважали великим колективістом і зразковим большевиком та довіряли йому дуже. Виявилось також, що тойже Вишницький викрадав цілі транспорти овочів, які селяни звозили до колгоспу, та продавав їх за кордон.

ЗІ СТРАХУ ВБИЛА ЧОЛОВІКА.

Іван Кожуховський, робітник в Лодзі, був пяничкою і в пяному стані часто бив жінку та грозив, що убє її. На днях Кожуховський вернув у ночі пяний до дому і почав жінку душити. Настрашена жінка вхопила сокиру й обороняючи себе, гримнула чоловіка по голові так крепко, що пяничка упав трупом на землю.

ЛІКАР ЗЛОДІЄМ.

Лікар, д-р Станислав Кравчинський, родом із Кракова, мешкав у Познані в домі старенької пані й обкрадав її. Старенька пані заскаржила лікаря до суду і його засуджено за крадіж грошей та біжутерії на рік вязниці.

СПАВ 15 ЛІТ.

Російський вояк Лукіянов був 1915 р. ранений кулею в голову і від цього запав у недугу сплячки. Його відживляли штучно і Лукіянов спав у лічниці аж до 1. грудня 1930 р. Вже в жовтні лікарі завважили, що він починає пробуджуватись. Коли Лукіянов пробудився, він думав, що проспав тільки одну ніч і почав питати, що діється на фронті, чи Германці наступають і де поділись його товариші, які лежали з ним „вчора" у лічниці. Просив дати йому ґазету, щоби прочитати телеґрами з поля бою та звідомлення ґенерального штабу. Його повели до міста і аж на вулицях, побачивши червону армію, Лукіянов почав догадуватись, що він спав трохи задовго, що війна вже скінчилась та що царської армії вже нема. Тоді то лікарі сказали йому, що він поклався до сну, маючи 25 літ, а збудився в 40-вім році життя.

ВАТИКАН, БЕРЕСТЯ НАД БУГОМ І КОНФІСКАТА ПАСТИРСЬКОГО ЛИСТА.

Катовицька „Польонія" повідомляє, нібито Ватикан буде інтервеніювати в справі бувших берестейських вязнів. У Польщу приїде спеціяльна ватиканська делеґація, щоби запізнатися зі справою на місці. Наслідком невдачі при висиланні делеґації уступить польський амбасадор при Ватикані, Скшинський, а також під натиском Ватикану епископат мав би відкликати згоду на те, щоби віцемінiстер о. Жонґолович остався в уряді.

„Дзєнь Польскі" зазначує, що всі ті вісти, подані вчасти опозиційними часописами, є неправдиві. Правдою є, що Ватикан, самособою, цікавиться дуже конфліктом, який повстав між урядом і українським епископатом у звязку з конфіскатою пастирського листа у справі протисаботажових репресій, одначе нічого не відомо про висланнй апостольських візитаторів. Правдою є теж, що кард. Ґльонд інтервеніював у президента держави та просив полекшити долю берестейських вязнів, та Ватикан не має нічого проти того, щоби о. Жонґолович оставався в уряді.

НІМЕЧЧИНА БУДЕ ДОМАГАТИСЯ ВІД ЛІҐИ НАЦІЙ ОБОРОНИ МЕНШИН У ПОЛЬЩІ

БЕРЛІН (Німеччина). — На спеціяльному засіданню кабінету міністрів міністер справ заграничних, Курціюс, піддав обговоренню свої пляни виступу в Лізі Націй в справі польських переслідувань Німців на Шлеську. Нарада міністрів цілковито одобрила його пляни й уповноважила міністра Курціюса та інших німецьких делеґатів на засідання Головної Ради Ліґи Націй домагатися як найрішучіше розсліду порушення Польщею своїх зобовязань супроти національних меншин.

Німці перший раз скористають зі свого права, як члени президії Ради Ліґи Націй, щоби піднести питання національних меншостей безпосередньо на засіданню Ради. Тому Польщі не вдасться тепер не допустити цього питання до обговорення в Лізі. Німці думають справу ставити так, що властиво спір за порушення прав національних меншин у Польщі не є спором між Німеччиною та Польщею, але невиконання Польщею взятих на себе зобовязань перед Ліґою Націй, забезпечити права національностям, що значить іґнорування цілої Ліґи Націй одним з її членів.

Отже німецька делеґація домагатиметься, щоб Ліґа Націй призначила спеціяльну слідчу комісію в справі невиконання зобовязань супроти цілої Ліґи Націй одним з її членів. Тому Німеччина не може задовольнятися тим, що Варшава покарає когось з „виновників" переслідування меншин у Польщі, бо ціла польська держава завинила проти Ліґи Націй.

Разом з тим німецька делеґація буде рішучо виступати проти твердження Польщі, що Німці піднасять питання національних меншин з метою порушення питання ревізії їх східних кордонів. Рада міністрів одноголосно уповноважила делеґацію на чолі з Курціюсом, як найрішучіше виступити в Лізі відповідно з пляном, який представив Курціюс на обговорення міністрів.

ЕСПАНІЯ ЗБРОЇТЬСЯ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Компанія Викерса викінчує кілька 15-цалевих гармат, які замовила в неї Еспанія. Кожда гармата буде коштувати 400,000 долярів і буде останнім словом гарматної техніки. Про силу цих гармат можуть сказати такі дані. Гармати стрілятимуть на віддаль 23 миль кулями по 1,920 фунтів ваги кожда. Вага кождої гармати виноситиме 87 тон, а з повним урядженням на фундаментах 180 тон. Довжина кождої гармати буде 60 стіп.

Ці гармати Еспанія думає уставити на свому високому березі, а також на острові Балерик, який є дуже важним стратеґічним пунктом на Середземному морі. Проти цих гармат не зможе витримати жаден воєнний корабель, чи навіть ціла армада при теперішнім стані її панцирів та гармат.

ДАЛІ НЕСПОКІЙ В ІНДІЇ.

БОМБЕЙ (Індія). — Значна ґрупа індуських націоналістів старалася примусити робітників бавовняних фабрик вийти на страйк на знак протесту проти повішення в Шолапурі трох Індусів. Між робітниками й демонстрантами, що примушували їх до страйку, прийшло до сутички. Поліція старалася встановити порядок, що викликало завзяту бійку між нею та демонстрантами.

За ніч було поранено з обох сторін 250 осіб, а між ними трицять тяжко. Таксамо в Белґаумі поранено 75 Індусів, коли поліція розганяла демонстративний похід проти розправи в Шолапурі з трома Індусами.

Індуська торговельна палата ухвалила проголосити бойкот на ввесь европейський крам, а особливо на анґлійський. З ріжних частин Індії доходять відомости про протести й заворушення зприводу повішення Індусів у шолапурській вязниці.

ПОМСТА ІНДУСА.

ЛАГОР (Індія). — Індус, який недавно скінчив свою службу в анґлійському війську, дібрався в сад анґлійського офіцира Куртіса. Тут він на веранді накинувся на жінку Куртіса й ударом меча майже відрубав їй одну руку, а другу розсік від пальців аж до запястка. Потім кинувся на двоє дітей Куртіса, у віці 7 і 5 літ. Ударом меча старшого поранив у голову так, що дитина мабуть помре, а меншого поранив трохи лекше. Дружина Куртіса вмерла в шпиталі.

Арештований Індус заявив, що він поступив до війська спеціяльно, щоби вбити офіцира, але не мав нагоди. Тепер помстився на його родині.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	0 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗЛІ ЧАСИ І У. Н. СОЮЗ

Нема злого, що не виходилоб на добре. Таке приходить на думку, коли в теперішніх важких часах приходиться вести пропаганду за приєднування дітей до У. Н. Союза. Нам здається, що саме теперішня пора є найвідповідніша для такої пропаганди. Бо саме тепер бачимо наглядно, що це за лихо, коли людину навістить нещастя в часі безробіття, коли вона вже вичерпала всі ощадности і коли нема можности зажичитися навіть у такій прикрій хвилі, коли смерть забирає наших найдорожчих.

В добрих часах людина дуже часто легковажить собі справу свого обезпечення. Але в таких хвилях, які доводиться нам тепер переживати, кождий з нас думає вже розважніше. Бо навіть ті, що ще недавно мали маєтки, тепер побачили, що все те є непевне, що може прийти легко така хвиля, що з хат і парцель з високим моргеджом нічого не останеться, що спекуляція може пожерти і міліонові маєтки, та що асекурація являється одиноким дійсним маєтком і обезпеченням.

Злі часи змушують нас сидіти дома. Ми змушені тепер відмовити собі богато ріжних приємностей. І доперва тепер звертаємо мимоволі більшу увагу на найдешевшу і найрозумнішу приємність, на читання книжок і на роздумування над ріжними серіозними суспільними і національними справами. А такі роздумування підносять людину духово. Тоді вона більше цікавиться громадським життям, а з тим і такою народною інституцією, якою є У. Н. Союз.

І от тому український робітник в Америці повинен саме тепер краще зрозуміти вартість забезпечення і то забезпечення у своїй рідній інституції, яка є найдешевшою з усіх солідних асекураційних товариств, а крім того сильною не тільки задля своєї сильної фінансової основи, але й задля високих моральних цінностей.

І коли хто застановиться над тим усім, той зрозуміє, чому треба вписати свої діти до У. Н. Союза. Бо треба тільки подивитися на нашу іміграцію й побачити той великий культурний, національний і моральний вклад, вложений в неї кількадесятьлітньою працею Союза, щоби зрозуміти, чому треба вписувати дітей до нашої організації.

Тому, коли хочемо, щоби з наших дітей виховалися добрі, характерні й благородні люди й ідейні та добрі Українці, вписуймо їх до У. Н. Союза й призвичаюймо їх вже замолоду до своєї організації. А з того буде користь для батьків, дітей і цілого нашого народу.

О. Сновида.

ЩО ДАЛЬШЕ?

Вязні берестейські випущені, опріч кількох Українців. „Монж опатшносьцьови" — на Мадейрі, а ціла преса кричить про „Берестейське пекло". Протестують професори університетів, протестує родина Бернацьких проти Костка Бернацького, команданта Берестя, інтерпеляція в соймі, одним словом — гук на цілий світ.

Політичний скандал, яких мало!

Ну і щож далі? — спитається читач. Значить, „сумління народу" прокинулося? — як пише опозиційна преса. Значить аж тепер піде інакше? і інше.

Нічого з того! Не можна цілому тому галасові надавати ооблившого значіння. Річ в тім, що уряд і санація нічого собі з того не роблять. Зовсім не виглядають, як ті, котрих завтра посадять на лаву обжалованих; навпаки, чуються „героями". І чого їм боятися? Більшість в соймі мають, владу над пресою теж, ну і над послами. Отже справа Берестя їм не страшна. А зрештою свідчить вона, що **чимраз на нижчий щабель спихається партії опозиційні.** Перед виборами кричали вони — що вийдуть в більшости, що потягнуть уряд до суду, що дні санації почислені і що знов ера парляментаризму зачнеться для Польщі, та що диктатурі кінець.

Тепер вони вже про се не говорять, навіть не дуже гостро ставлять справу виборчих надужить. Єдине, за що тепер бореться опозиція в соймі — се **право говорити,** тай говорить вона вже тихше, ніж передтим. Так виглядає польська опозиція. Спершу — хотіла перевернути санацію, потім — останні два роки — співпрацювати і співрядити з нею. Тепер — лише критикувати. Се одно, а друге, чому не треба надавати великої віри в щирість берестейського обурення польської опозиції — се факт, що **ся опозиція зовсім не обурюється на пацифікацію.** Берестє то зле, бо там потерпіли „наші", але пацифікація — се добре, бо потерпіли гайдамаки. Такий сенс статей опозиційної преси, і коли український клюб потребував голосів ППС для інтерпеляції в соймі в справі пацифікації, то ті відмовили підписати; мовляв, треба розслідити спершу, чи подані факти правдиві і ін.

Ось чому уряд не дуже боїться опозиції. Знає, що вона всеж з ним симпатизує бодай в справі меншостевій.

Ся справа, вічно палюча і вічно нерозвязана і є правдивою причиною військового режіму в Польщі. Тепер уряд польський складається виключно майже з офіцирів-полковників. Незалежно від того, чи дана особа є компетентна в своїм фаху, чи ні — аби лиш носила шаблю при боці і вірила в „вожда". А тоді — може навіть міністром фінансів бути. Точнісінько так, як у Совітській Росії, де навіть відданих партії „спеців", усувається або розстрілюється, коли вони не падуть на вколішки перед Сталіном і ҐПУ. Там — ҐПУ, тут — полковники. В обох випадках военний режім, бо інакше многонаціональна держава довго не утрималасяб.

Се відчувають і опозиціоністи в Польщі і тому роблять опозицію, але тиху...

Санація — се одна з спроб пристосувати форму правління в державі до її мішаного національного складу, щоб бодай диктатурою утримати ріжнобіжні елементи вкупі. Чи се їй вдасться, сумнівно. Се саме пробував Столипін в Росії, відомо з яким успіхом. А Столипінська Росія не мала таких сусідів як Німеччину з одного боку, Совіти — з другого — яких має Польща... Що далі? Далі доба вічних кріз, і загостреного курсу супроти „меншостей", спеціяльно проти Українців. Далі — тяжка боротьба і то не лиш з ворогом, але й з тими мамелюками, яких провела санація до сойму з Волині.

П. В. Котович.

З СУЧАСНОЇ ДІЙСНОСТИ НА УКРАЇНІ

(Спостереження очевидця).

(9)

У всіх школах, крім індустріяльних ВУЗ-ів, лунає мова українська, чиста, гарна мова. В індустр. ВУЗ-ах часто почуєте „взагалі", хоч, правда, серед студентів і там знайдете не мало добрих, свідомих Українців, це абітурієнти укр. профшкіл. В індустріяльних ВУЗ-ах переважає до цього часу в розмовах студентів мова російська, хоч лекції й читаються по українськи.

Культурний рівень взагалі всієї радянської інтеліґенції нижчий аніж би це мало бути після його диплому. Зосібна загальний розвиток абітурієнтів профшкіл значно нижчий від розвитку колишніх ґімназіяльних абітурієнтів. Фах, який набуває закінчивший сучасну профшколу, рідко коли достатній для самостійної праці в даній галузі.

Ввесь округовий і центральний апарат Наркомосу є український. Не дивлячись на те, що портфель наркома обняв після Шумського такий от Скрипник, якого на Україні вважають не цілковитим Українцем, хоч він безперечно і не Малорос, значних змін в округовому апараті НКО не відбулося.

Тепер в СРСР переводиться загальна централізація. Україна буде змушена офірувати м. ін. і свою окрему освітню систему, — уже переводитья „уніфікація" освітних систем, але, щоби цей наступ централізму міг осягнути „національну" — формою, інтернаціональну — змістом „українську культуру", щоби на Україні був можливим рецедив російської школи, — така можливість виключається.

Написи на всіх кінолентах виключно в українській мові. Мені розказували про те, що в Одесі, зпочатку, після українізації, міщанство бойкотувало кіно. Але тепер ходять і чудово розуміють.

— Ви где білі, Ольга Васільевна?

— В червоній Зірці, знаете, там ідьот прекрасная картіна „Зачароване коло".

Колиб ви могли в Одесі, чи навіть Харкові, простежити за двома приятелями урядовцями, що працюють в одній установі, ви булиб здивовані: Зранку ці приятелі говорять по російськи. Від 8—2 виключно по українськи, від 2—4 по російськи, від 4—6 по українськи, а далі, аж доки не ляжуть спати, знов по російськи. В чому річ? Пояснюється це дуже просто: в установі розмовляти по російськи не вільно.

В міських бібліотеках значно зріс попит на українську клясичну літературу. Найбільше жадали цих книжок урядовці, слухачі ріжних курсів „державної мови". Зробити 1-шу категорію, тобто витримати іспит з української мови по 1-шій категорії, було мрією й молодої панночки з густо нафарбованами губами, й старого, насидівшого давно собі геморой урядовця. Так було в 1928—29 р., але не так уже в 1930 році. Курсів державної мови значно менше, **в українізації вже нема того натиску, в установах, а особливо трестах, вернулись до російської мови,** правда, покищо тільки в розмовах, пишуть все таки по українськи, але хто знає, як буде далі?

Цілком українським є ввесь низовий радянський апарат (цебто сільсько - робітничий РВК, почасти ОВК), добре українізований адміністративний (міліція) і верхній радянський апарат (уряд). Формально українізований (тобто все листування українське, **а мова урядовців російська) господарський апарат. Дуже мало українізований апарат ҐПУ і військовий. Початкове, середне,** крім почасти технічного, вище **педагогічне і сільсько-господарьке шкільництво,** це є цілком українські фортеці. Зрусифікувати ці галузі неможливо, не знищивши їх цілком.

Українська ґазета стала звиклим гостем, але всетаки ще гостем, в хаті українського селянина. В кожному округовому місті видається газета. За винятком двох донбасівських, російських, і одної молдавської, всі ці ґазети українські. Така от Одеса має дві українські і ні одної російської ґазети. Коли порівняти тираж українських і російських ґазет на Україні, то українська преса мабуть буде мати понад 75% усього тиражу, але не треба забувати, що на Україні читається багато московської преси.

Тираж українських ґазет, ніби з причини паперової кризи, урядовими приписами обмежується. Так, приміром, щоденна херсонська ґазета **„Наддніпрянська Правда" має тираж 8,000,** а могла би в кожду **хвилину мати 20,000 тираж. Тимчасом як московська „Крестьянская ґазета" має 2,000,000 тираж, і має спеціяльне видання для України.**

(Дальше буде).

НОВА ЗМОВА НА УКРАЇНІ.

З Москви повідомляють, що на Україні викрито нову протибольшевицьку змову й арештовано в Харкові кількох Українців. Члени тайної організації мали намір опанувати військові відділи, оголосити Україну незалежною републикою, створити новий уряд, який провадив би супроти селян більш компромісову політику. Арештовано 91 осіб, між ними визначних членів компартії української народности.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА.

POLISH OUTRAGES IN THE UKRAINE

ROBBERY & MURDEROUS BEATINGS.
BISHOP'S PROTEST.

Letters from Victims of Soldiery.
(From our own Correspondent).

Berlin, Tuesday.

More and more evidence of the damage done by the Polish "punitive expeditions" in the Ukraine becomes available almost every day. The following four documents have now come into my hands.

1. A pastoral letter by the Uniate Metropolitan Bishop of Lemberg, Count Szeptycki. This venerable ecclesiastic attempted to mediate between the Poles and the Ukrainians, going to Warsaw himself in the hope that he might be able to end the calamity that had come over the Ukraine. His efforts were in vain. On October 13 he issued a pastoral letter condemning acts of violence committed by the Ukrainians, but also the atrocities committed by the Poles. This letter was confiscated by the police on the 16th. The full text is in my possession.

It expresses the hope "that our word will contribute towards the return of normal conditions in our land and towards putting an end to the punishment of the innocent. In this hope and in this pastoral letter we turn to you, beloved brethren in Christ. It is with great pain and with deep mourning that we witness actions to which we cannot in justice agree. Those who are guilty (that is to say, Ukrainians guilty of incendiarism and other violence) have not been discovered, and in their stead the responsibility is laid upon the whole people — upon the clergy, the intelligentsia, and the peasants. The whole population is being severely penalised by dragooning levies and requisitionings without any fault of its own.

"Punitive expeditions are being sent into a number of villages where there has been no sabotage—that is to say, where there has been no residence to the State, where, in fact, the population have been altogether peaceful and loyal. It is a great concern for the future that we observe many incidents in which (to our great grief) physical force was lawlessly used to destroy the cultural and economic heritage of the people and to violate and maltreat the defenceless and the innocent. Even the clergy were in many cases mercilessly beaten in the presence of the people, so that they were humiliated and their spiritual dignity and authority were trampled under foot."

The pastoral letter then goes on to desrible the Bishop's vain effort to mediate at Warsaw. It urges the Ukrainian people to be patient and reasonable in its misfortunes, to "show Christian humility," and to devote itself to study productive work. "It is true," the letter ends, "that the present situation is exceptional and apprehensive, but all the greater is the need for such work."

Women and Children Maltreated.

2. A letter written by a Ukrainian to a friend (the original of this letter is in my possession) and giving a general account of what is happening. "In all Eastern Galicia," so the letter begins, "Polish cavalry ride from village to village. They ride at night time, they drag the men out of their beds and drive them together in the village hall. The men are then beaten in the most inhuman fashion with thick cudgels. Some of the victims get 50 to 100 or even 200 blows. Many die of their injuries. Many will be crippled for life. The chickens in the villages are stolen, and the inhabitants have to pay heavy contributions of grain. When these bands approach, those inhabitants who are informed in time flee to the forests. There is a terror and despair. As in the days of the Tartar invasions women and children are maltreated and violated."

The letter goes on to describe specific incidents, and finishes with the words: "I could describe hundreds of incidents of this kind that happened in our district."

Paraffin Poured on Grain.

3. A letter written by a Ukrainian peasant to his son: "My dear son. — The guests (that is, the Poles) were with us for two days. They were quiet on Tuesday, but in the evening, after they had [left], a stack of corn was unfortunately burnt down at Hropiwka. The owner telephoned to the Uhlans (that is, the Polish cavalry). They returned on Friday. They beat the people unmercifully, robbed, plundered, and destroyed. They threw earth on the grain and poured paraffin oil on it. They maltreated the people like wild beats. The history of mankind cannot show the like. Whenever they caught one of us eight Uhlans would beat him. They have pulled the roof off our home. They have smashed the windows and broken the cupboards and tables. The separator was demolished and thrown into the well. They cut up the bedding and scattered the feathers. They poured paraffin oil on the grain in the barns."

Wanton Destruction.

4. A letter written by a Ukrainian peasant at Schyly on October 2. The following are a few extracts:—

"In the night of the 26-27th September, 1930, a hundred mounted police turned up unexpectedly at Schyly, in the district of Sbarasch, in Eastern Galicia. They at once imposed the following levy on the village. One roast chicken per inhabitant as well as other foodstuffs and drinks. Whoever did not hand over his contribution very quickly was beaten with nagikas. [A nagika is a kind of whip. It was used in Tsarist Russia].

"After this the police violated a number of young girls in the village. The following morning they requisitioned 70 carts, and thereupon plundered the whole village. They destroyed the monument of the Ukrainian poet Shevchenko, they destroyed the whole stock of the Co-operative — for example, they mixed the sugar with the salt. They threw all the goods into one heap, stamped on it, and then poured paraffin oil on it. They destroyed the Ukrainian Reading Room and the Library. Then these guardians of the law discovered some Cossack costumes on the stage of our reading room (we used them for our theatricals). They compelled the peasants to put these costumes on. Then they made them march past, hitting them all the time with their nagikas. They then compelled the peasants to destroy the Ukrainian "People's Home" with axes. A number of peasants were knocked down by them, and got twenty to sixty nagika blows each. One peasant at Suchiwziach was so maltreated on and off for two days that he died a few hours after he was released.

"We have nothing left to eat, and we cannot even cook, for all our cooking utensils are destroyed. They have stolen everything valuable they can lay hands on — money, watches, razors, and jewellery. We went to the World War, but never did we experience such treatment and such horrors. Even little children and women were beaten and maltreated."

(*The Manchester Guardian,* Wednesday, October 22, 1921).

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 73, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбудеться в неділю, 18 січня, в годині 1-ій пополудни, в гали під ч. 1929 Вестмінстер ул., коло Олнейвіл Сквер. На той мітінґ повинні явитись всі члени і урядники, бо будеться рішати важні справи. Буде звіт уряду і вибір уряду на 1931 рік. Не явившийся на той мітінґ член буде караний 1 дол., а урядник 2 дол. Взиваєтся довгуючих членів, щоби вирівнали свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані. Члени, котрі вже були суспендовані, коли не зголосяться і не заплатять свої вкладок, будуть виключені з членства. — Д. Лободяк, предс.; М. Свідер, секр.

ПАСАЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 42, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 18 січня, в годині 2-ій пополудни, в гали Укр. Нар. Дому 237 Гови Еве. Проситься усіх членів прийти на означений час та обговорити важні справи. Ті батьки, котрих діти ще не вписані до У. Н. Союза, повинні вписати їх на сих зборах. Уряд в цілости вибраний той самий на 1931 рік. Адреса секр.: 65 Wallington Ave., Wallington, N. J. — Вол. Лелет, предс.; Мих. Гуцалюк, кас.; Мих. Федорів, фін. писар.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Відділ 288 повідомляє усіх членів, що на річнім мітінґу в грудні вибрано слідуючий уряд на 1931 рік: Мак. Пращак, предс.; Пент. Петрик, заст.; Іван Малицький, фін. секр.; В. Підгайний, заст.; Мих. Мушастий, рек. секр.; Ів. Мадрига, заст.; М. Брус, кас.; Ів. Солодка, заст.; О. Періг, Яким Ільків і Ник. Пастернак, контр. комісія; П. Кілиман, П. Головка і Павло Пахомський, доз. хорих.; Анд. Данилюк, до амер. прапора; Макс. Свербивус до укр. прапора. Мих. Юркевич, капітан; Гнат Савка, дверник. Мітінґи будуть відбуватись в терту неділю в місяци, точно в 1-ій годині пополудни, в гали українській на Карбон і Третій ул. Адреса секр.: John Malitzki, 1504 E. 7th St., Bethlehem, Pa.

ДЖАНСТАВН, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 300, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбудеться в неділю, 18-го січня, в годині 1-ій попол., в гали церковній. Обовязком є кождого члена явитись і вирівнати свої залеглости. Ті, що не взяли ще своїх калєндарів, нехай прийдуть по них. Буде справоздання касове і контр. комісії та вибір уряду на 131 рік. Проситься членів приєднувати і привести нових членів, бо будеться принимати без вступного. Хто з членів ще не вписав своїх дітей до У. Н. Союза, проситься негайно це зробити, щоби завтра не було запізно. — М. Макар, предс.; В. Олексин, кас.; П. Сціленний, секр.

ДЕНБУРИ, КОНН. Бр. св. О. Николая від. 381, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що перші місячні збори с. р. відбудуться в неділю, 18 січня, точно в годині 2.30 пополудни, в гали Коркоран, Гросби ул. Кождий член обовязково має явитись на сі збори. За не присутність на тих зборах кождий член підлягає карі, яка була ухвалена на річних зборах. До уряду на 1931 рік увійшли: Т. Хариш, предс.; К. Семчук, заст.; Мих. Лукашкевич, секр. рек. і фін.; Сем. Сверюк, заст.; П. Наконечний, кас.; І. Лусик, заст.; Мих. Маркевич і Дм. Іванушка, контр. комісія. Надзирателів хорих буде назначувати секретар після книжки касової. Йосиф Вовк, Мих. Маркевич, Дм. Іванушка, Мих. Лукашкевич і Ром. Оліяр, тростіси; Стефан Коник, дверник. Мітінґи будуть відбуватись в 3-ту неділю по першім, в годині 2.30 пополудни. — М. Маркевич, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє всіх своїх членів, що мітінґ відбудеться в неділю, 18 січня, точно в годині 2-ій пополудни, в Укр. Гали, 29 Джексон Еве. Позаяк се мітінґ важний, бо комісія статутова, вибрана на річнім мітінґу предложить поправки статута в справі бенефіту, тому Уряд Тов. просить всіх членів явитись на сей мітінґ. Не явившийся член заплатить кару після ухвали. Будеться принимати в члени старших і дітей. — Н. оЧлій, предс.; Гр. Скробач, кас.; В. Мандзій, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 252, повідомляє всіх своїх членів, що з причини протестаційного віча проти ляцького терору в Галичині збори не могли відбутися 21 грудня. Натомісць річні збори відбудуться в неділю, 18 січня, в год. 12.30, в Укр. Правосл. Гали, 1944 В. Іріе вул. Проситься всіх членів явитись принаймні на річні збори, бо будуть важні справи, як вибір уряду на 1931 рік і справоздання фінансове та інші. Довгуючих проситься конечно вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Д. Красножоний, предс.; І. Скульський, рек. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Зоря, від. 69, подає до відома, що на річних зборах 3-го січня, вибрано слідуючий уряд на 1931 рік: Ник. Сулима, предс.; Йос. Забавчук, заст.; Ст. Назаревич, фін. секр.; Ол. Плескун, заст.; Іван оБбецький мол., рек. секр.; Мих. Ликтей, заст.; Ілія Вікарик, касієр; Вас. Бончук, заст.; Ів. оБбецький стар. і Ігнатій Жемський, тростіси; Я. Мартинів і Ник. Ковбасник, контрольори; Ів. Приймак і Вас. Кроховський, опікуни хорих; М. Левко і Ст. Шевчук, прапорщики; Ник. Василишин, отаман; Ст. Кука, госп. галі.

ФРАКВІЛ, ПА. Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 242, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що на річних зборах 14 грудня вибрано слідуючий уряд на 1931 рік: Дав. Ратковський, предс.; Д. Чабан, заст.; Ів. Криба, секр.; А. Пука, заст.; Максим Камак, кас.; М. Пука, заст.; М. Гришко і Д. Гришко, контр. комісія; О. Сушко, доз. хорих; Д. Халупа, дверник і прапорщик. Адреса секр.: John Kryba, 132 N. R. R. Ave., Frackville, Pa. — Д. Ратковський, предс.; М. Камак, кас.; І. Криба, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 217, подає до відома всім своїм місцевим і позамісцевим членам, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 18 січня, в годині 2-ій пополудни, в гали де звичайно. Обовязком є кождого члена бути на мітінґу, бо є важні справи до полагодження. Уряд і контр. комісія здадуть справоздання фінансове за цілий рік. Довгуючих взивається прийти і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі поступиться з ними після статута. Подається до відома, що на річнім мітінґу вибрано слідуючий уряд на 1931 рік: Іван Дорофей, предс.; Яків Дмитрів, заст.; Андрій Іванів, секр.; Іван Базів, заст.; Кузьма Гунька, кас.; Василь Максимців, заст.; Василь Луцишин, Роман Шевчук і Василь Куцій, контр. комісія; Михайло Захарко, Стефан Шлюсар і Матвій Хмеляк, надз. хорих в місті; Яцко Гривнак на Вест Енд; Іван Швець на Гудман; Іван Велитович, надконтрольор; Ілько Нельтух і Дмитро Данців, господарі галі; Олекса Коральчук і Михайло Попович, прапорщики; Дмитро Маційовський і Никола Квасниця, старші братства. Члени, котрі еще не вписали своїх дітей до У. Н. Союза, мають добру нагоду вписати на сім мітінґу, бо принимається без вступного. — А. Іванів, секр.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Організують Центральний Комітет українських національних товариств.

Дня 27. грудня 1930 р. відбулись в салі Укр. Дем. Клюбу в Ню Йорку збори в справі зорганізовання Центрального Комітету укр. національних товариств міста Ню Йорку. Присутних було 20 делеґатів, котрі заступали 16 місцевих організацій. Зборами проводив гром. Андрій Борак, а секретарювали гром. Шевців і Скоцко. Ціль скликання зборів представив гром. Д. Галичин, який в своїм довшім рефераті вказав на конечність створення одного кріпкого національного фронту, обєднуючого всі місцеві національні організації, заходом котрих можна було би повести громадянську працю в Ню Йорку більш доцільно, більш інтенсивно, як це до тепер було. Ми були свідками, говорив бесідник, як довгі роки кожда акція, котра вимагала би попертя всіх національних організацій, ослаблювалась, або цілковито розбивалася через особисті амбіції поодиноких людей, через сліпу, безпринципову ревалізацію поодиноких організацій, сварки, непорозуміння, а головно партійність і з тим звязану неслушну, заздрісну та безідейну критику.

Амбіція, це прикмета, яку кожда людина повинна посідати, та тільки треба знати, як тої прикмети в життю використати, на який шлях її спрямувати, бо коли та амбіція прибирає особистий еґоїстичний характер, що звичайно у нас буває — то тоді вона стається явищем шкідливим і непожаданим.

Ревалізація може бути також корисною, або шкідливою, залежно від цього, чи вона буде проявлятися в позитивній праці, в змаганню одної організації своєю корисною, реальною роботою перевисшати результати діяльности другої організації, чи знова в тому, щоб самому нічого не робити, а тільки шукати за звичайно неслушними промахами другої орґанізації, та вичікувати моменту, що ануж там зайде щось такого, що дасть нагоду повалити дану організацію.

Партійність в життю є необхідна, та однак треба знати, де і коли її висувати, як її застосувати в громадській праці. Щоби ми могли як слід оцінити працю якоїсь орґанізації та могли видати безсторонний осуд, котра орґанізація провадить як найкориснішу роботу, то правдиву оцінку діяльности ми зможемо дати тільки тоді, як ми будемо розглядати працю даної організації в першій мірі як Українці, а не як члени якоїсь партійної орґанізації. Дивлячися на якусь справу з загального українського становища, а не партійного, ми можемо бути певні, що дану подію ми будемо бачити крізь зовсім інші окуляри; вона нам представиться зовсім в іншім світі, бо те, що для партійника може видатися відемним, те саме зі становища загально-українського може бути додатним, або навпаки.

Розумна, змістова критика є пожадана і потрібна в громадянському життю, та однак з національного становища, з точки погляду загалу, ґрупа людей, чи одиниці, є тільки тоді оправдані критикувати діяльність другої орґанізації, коли вони або належать до тої організації і стараються поправити те, що вони уважають у ній за зле, або коли вони творять другу організацію, та покажуть загалови, що вони потрафлять повести краще дану акцію. Коли ми не поступаємо після тих засад, коли ми не беремо під увагу ті дві можливости, а творимо ще трету засаду, котра — як відомо — є найвигідніша і найлекша, бо це засада приглядання з боку і критиковання, тоді ми переходимо до тої ґрупи людей, яких світогляд є в той спосіб створений, що вони будови життя нації не бачать у творчій праці, але у критиці тої творчої праці.

Розглядаючи отже якусь ділянку з нашого громадянського життя, осуджуючи працю якоїсь організації, судім безсторонно, безпристрасно, без жадних жалів і упереджень до поодиноких осіб, а що найважніше: глядім на справу в першій мірі як Українці, і як такі люде, які знаючи свої помилки, знаходять зрозуміння для помилок других. Не судім жадної справи після ідеальних вимог, бо в світі тяжко знайти щось совершенно ідеального, бо нема ідеальних орґанізацій, бо нема ідеальних одиниць. Ґлядім на життя більш з реального боку, а тоді можемо бути певні, що оминемо непотрібні сварки, непорозуміння, накиди.

Воно дуже прикро згадувати, що аж треба було такого великого нещастя, яке навістило наш край в останніх місяцях, щоб українська іміґрація забула трохи про ті відємні прикмети, які до тепер стояли на перешкоді до сконсолідовання наших національних сил. Ми були свідками, продовжав бесідник, що навіть тепер не створено одноцільно повного, однодушного національного фронту. Знайшлися одиниці, які підчас маніфестаційної акції уважали за відповідне висувати свої особисті амбіції, свої партійні порахунки. Ділялося це головно в початках нашої маніфестаційної акції, бо коли та акція перемінилась в загально всеукраїнський рух в Америці, коли здоровий розум нашого громадянства взяв верх, тоді не стало місця для кількох амбітників-партійників та для деяких загорілих церковників. Дивлячися однак на цю нашу акцію з реального, а не з ідеального боку; знаючи, що нема такого клича, який міг би обєднати нараз всіх людей, ми можемо сміло ствердити, що подавляюча більшість нашого ідейного і свідомого загалу як слід відчула важке положення наших братів і те своє зрозуміння засвідчила величавою маніфестаційною акцією, як рівнож обильними матеріяльними датками. І в цьому власне прояві нашого громадянства ми маємо тепер шукати підстави для створення сталого, міцного національного фронту, сталої обєднуючої орно функціонуючим орґанізаційним тілом для даної місцевости. Початки в тому напрямку вже пороблено. В деяких місцевостях, як примір ом у Филаделфії, той комітет, який створено підчас маніфестаційної акції, стався надалі і з початком 1931 року скликає збори місцевих товариств, щоби спільно обговорити та приготовити плян праці на будуче.

Тому і Ню Йорк, який має може найбільше число всяких орґанізації, котра була би постійорганізацій і який наочно підчас недавного маніфестаційного походу та віча мав нагоду переконатися, який великий успіх можна осягнути, коли якась акція є ведена спільно і заходом всіх національних орґанізацій; маючи на увазі те корисне започатковане діло, повинен його дальше продовжати при помочи центрального місцевого комітету, котрий ми задумуємо тут створити.

Кілько то часу й енерґії витрачуємо ми на ріжних мітінґах на те, щоб уладити, приміром, одно листопадове свято, Шевченка чи Франка, а вкінци, по кількаразових нарадах, розходимося ще більше розєднані, та улаштовуємо два свята. Маючи такий Центральний Комітет, ми це все оминаємо.

Приїде, приміром, делеґат з краю і зайде до якоїсь орґанізації, то вже зараз друга орґанізація чується ображена. А діється це тому, що нема якогось центру в даній місцевости, куди можна булоб удатися. Маючи такий центр, улекшується, приміром, делеґатови і справу ведення його акції й оминається всякі непорозуміння, та образи поодиноких товариств.

От зайшла тепер потреба маніфестаційної акції, то ми доперва мусіли скликати делеґатів поодиноких товариств, орґанізувати комітет, а відтак братися до діла. Маючи готовий орґанізаційний апарат, ми виминаємо всякі мітінґи, не тратимо часу на творення комітету, на вибір уряду; ми відразу приступаємо до переведення в діло даної акції.

Хотять, приміром, Американці, чи взагалі якісь чужинці познакомитися з українськими орґанізаціями, з їх роботою, дістати якісь інформації, то ми тоді не будемо посилати їх від одного товариства до другого, але до центрального тіла, яке репрезентує ті всі товариства.

Вже отже зі самих наведених причин ми можемо сконстатувати, що такої центральної орґанізації нам потрібно в Ню Йорку.

Крім обсягу діяльности такої центральної орґанізації, ми маємо застановитися також і над її політичним напрямком. Ми не можемо творити орґанізації без виразного облича, без ясної політичної думки; ми не можемо іструвати для себе самих і самі в собі. Орґанізуючи такий центральний комітет, ми маємо вирішити також, чи є тут в Америці така орґанізація, якої ідеольоґію ми могли би приняти, якої акцію ми могли би попертти, якої ідеольоґія відповідала би найкраще нашим переконанням, в якій ми моглиби знайти попертя і для нашої акції. Як відомо, в Америці є три політичні уґруповання. Є большевицька ґрупа, Оборона і Обєднання. Котраж з тих ґруп відповідає найкраще нашим переконанням, до котрої нам прилучитися? Чи може до комуністичної, наскрізь партійної большевицької ґрупи, чи може до філії краєвої радикально-соціялістичної партії, яка називає себе тут Обороною України, чи до національної організації, Обєднання, яке не є партійне, яке не попирає жадної партійної ґрупи, яке є, як статут каже, політично-культурна і гуманітарна організація американських Українців.

Тому, що ми не задумуємо творити тут якоїсь партійної орґанізації, так очевидно ціль і напрям такої організації, як Обєднання, буде найкраще і найвірнійше відповідати нашим переконанням, таксамо як відповідає переконанням ширшого загалу української іміґрації в Америці.

Подаючи під розвагу ті свої поміщення присутним делеґатам, бесідник подав відтак реальні висновки щодо створення наміченого центрального комітету міста Ню Йорку. В тій цілі пропонує:

1) Назва організації — Центральний Комітет Українських Національних Орґанізацій міста Ню Йорку.

2) В склад цього Комітету входять усі ті українські національні організації, як політичні клюби, запомогові товариста, церковні братства і сестрицтва, хори, українські школи і т. п., які погоджуються з програмою і напрямком праці, яка входить в обсяг діяльности цього Комітету.

3) Уряд Комітету складається з 9 осіб. Крім того твориться Ширший Комітет, до якого, крім екзекутиви, належить один представник з кождого місцевого товариства, яке входить в склад Центрального Комітету. Уряд вибирається на один рік.

4) Збори екзекутиви скликає голова в порозумінню з секретарем найменше на місяць перед приготованням в переведення в життя тої акції, яка входить в програму і обсяг ділання Комітету, або тоді, коли конечна потреба, якої наперед не можна передвидіти, буде цього вимагати. Ширший Комітет сходиться тоді, коли у якихсь важних справах екзекутива буде уважати за потрібне покликати його, а в кождому разі найменше один раз на три місяці.

5) До адміністративного фонду Центрального Комітету кожде товариство складає по $10 з початком свойого приступлення. Вкладка ця є на один рік, а відновлення її можуть вирішити тільки річні загальні збори.

6) До обсягу діяльности Комітету належить:

а) Влаштовування національних свят, походів, маніфестацій, віч.

б) Заниматися збірковою акцією для допомоги Рідному Краєви.

в) Вести контролю над збірковою акцією у своїй місцевости, виготовляти звіти до часописів.

г) Репрезентувати українську нюйорську громаду внутрі і назовні, пятнуючи всякі шкідливі прояви в нашому громадянському життю, і взагалі провадити таку працю, яку на нас накладає наш національний обовязок і свідомість сповнення того завдання, яке спочиває на українській іміґрації супроти свого народу.

ґ) Маючи на увазі, що нераз заходять події, яких наперед не можна передвидіти і статутом обняти, а які само життя нам приносить, діяльність такого Комітету повинна бути диктована потребами і вимогами такими, які перед нами буде ставити відповідний час.

7) Принимаючи статут Обєднання яко підставу для цілі істнования і політичного напрямку Центрального Комітету, ми тимсамим годимося з його програмою та стаємо його членом.

8) Вкінци зазначується, що поодинокі місцеві товариства не будуть входити в жадну колізію чи непорозуміння з Центральним Комітетом, бо вони можуть дальше вести ту працю, яку вони з рамени своєї організації до тепер провадили. Не можуть вони однак братися на власну руку до ведення тої акції, котра буде проваджена Комітетом.

Над рефератом гром. Д. Галичина вивязалася жива дискусія, в якій забирали голос присутні делеґати і всі однодушно заявилися за створення Центрального Комітету, принимаючи всі вище подані точки статута одноголосно.

Відтак приступлено до вибору уряду, до якого увійшли: А. Борак, голова; М. Гуцалюк і Н. Близнак, заступники голови; П. Скоцко, секр. рек.; І. Галичин, секр. фін.; І. Тураш, касієр; С. Шевців, Е. Драґінда, В. Заренко, контрольна комісія.

Комітет.

ЯК БУДУЄМО СИРОТИНЕЦЬ У. Н. СОЮЗА.

Братство св. ап. Петра і Павла, від. 338, Монесен, Па.

На річних зборах 14. грудня 1930 р. наше братство ухвалило проект в справі Сиротинця і Захисту для старих.

Ухвалено, щоб кождий член У. Н. Союза зложив суму одного доляра (в двох ратах) річно, аж до слідуючої конвенції.

Після числа членів У. Н. Союза сума, яку можна зібрати, дасть $90,000 — а додавши суму, котра вже зібрана, $45,000 — разом $135,000.

Колиб з якихнебудь причин не можна приступити до купна або будови Сиротинця, то з процентів від зібраної суми можна дати поміч сиротам і немічним старцям по місцевостях.

Фонди не зберуться самим тільки говоренням; їх мусять зложити члени У. Н. Союза через ухвалу.

За Уряд:
Іван Крицький, предс.;
Ілько Фаль, касієр;
Франко Янковський, секр.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ФРІЛЕНД, ПА.

Допомога потерпівшим.

Жертвували: І. Бойко $2; по $1: С. Сухорський, С. Круль, В. Сірко, М. Русічак, П. Перун, В. Попович, М. Бабій, С. Калинович, Т. Стебницький, Гр. Барна, М. Кобилька й Анастазія Ікалович; по 50 ц.: Т. Рудий, В. Бабій, А. Стебницька й Марія Кудлик; А. Гуда 25 ц. Разом $16.25. Гроші вислано через Обеднання.

А. Челак, Ікалович.

—o—

МІНЕАПОЛІС, МІНН.

Жертва на край.

Українська Православна Громада переслала до Рідного Краю через Обеднання $40.75. З Листопадового Свята зібрано $26,75 на інвалідів, а з Шевченківського Свята осталося $14, які призначено на Рідну Школу.

М. Грубрин.

—o—

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Чужинець на коляду для Рідної Школи в краю.

Френк Дж. Нювел, президент „Линден Нешенел Бенк енд Трост Компані", зложив з нагоди Різдвяної Коляди $50 на допомогу Рідній Школі в краю.

—o—

КЕМПБЕЛ, О.

Збірка з Листопадового Свята.

Злучені Товариства нашої місцевости відсвяткували Листопадове Свято й одночасово врядили протестаційне віче проти ляцьких знущань над українським народом у Галичині. На цьому святі зібрано жертв 85 дол. і 30 ц., які вислані через Обеднання до Рідного Краю.

Гроші розділено так: на УВО — 45 дол. і 30 ц., на інвалідів — 30 дол., і на політичних вязнів — 10 долярів.

М. Стахура, касієр;
Ф. Кузенко, секретар.

—o—

ЛІ СЕНТЕР, Н. И.

Збірка на УВО.

При посвяченню нового цвинтаря на обіді в товариша В. Губаля присутні зложили добровільні датки в сумі 13 дол. і 20 ц. Гроші призначено на Українську Військову Організацію й вислано до краю через Обеднання.

Н. Худик, секретар.

—o—

КОЛУМБУС, О.

Жертва на боєвий фонд.

Через Обенання вислали до краю на боєвий фонд по 5 долярів: гром. Марія Кондрат і гром. Дмитро Кушпінський. Разом 10 долярів.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. оТв. Запорожська Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів, що на річнім мітінгу 4-го січня вибрано новий уряд на 1931 рік як слідує: Мих. Дмитрів, предс.; Мих. Мачишин, заст.; Іван Маркович, секр.; Григ. Волянський, заст.; Йосиф Клебан, кас.; Ілько Павлик, заст.; Стефан Куций, Іван Гінда і Григ. Гайдук, контрольори; Теодор Козмовський і Николай Гамадик, дот. хорих; Василь Гадиняк, хорунжий; Яків Ребкович, кошовий; Ілько Полегонький, господар галі. Місячний мітінг відбудеться в неділю, 18 січня, в годині 1.30 пополудни, в гали церковній при Рузевелт Еве. Пригадується довгуючим членам, щоби вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — М. Дмитрів, предс.; Й. Клебан, кас.; І. Маркович, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Жіноче Тов. Згода, від. 358, повідомляє своїх членкиць, що місячні збори відбудуться в неділю, 18 січня, в год. 1 пополудни, в У. Н. Домі, при Вест 14 ул. Уряд на 1931 рік є слідуючий: А. аГврилик, предс.; В. Скоратко, заст.; З. Когут, фін. секр.; К. Волянська, заст.; рекордова секр. і касієрка ті самі, що були; Е. Дубровська, заст. кас.; А. Гаціяна, З. Михно і Присташ, контр. комісія; М. Стойка, Воробель і Федорчак, надз. хорих. — Б. Гричковська, рек. секр.

ОЛИФАНТ, ПА. Бр. св. Кирила і Методія, від. 86, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінг відбудеться в неділю, 18 січня, в укр. парохіяльній школі на Ривер ул. Мітінг розпічнеться зараз по Сл. Божій. Проситься всіх членів явитись на означений час. Не явившийся член буде караний після ухвали. Програма річного мітінгу буде слідуюча: справоздання старого уряду і контрольорів з всіх приходів і розходів за 1931 рік. Напоминається довгуючих членів, щоби вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Гр. Сайкевич, гол.; Т. Мороз, кас., П. Саламаха, секр.

ТАРЗАН СЕРЕД МАЛП. (39)

Тарзан пішов шукати за батьком Джейн. Наконець він найшов старика, і професор привів їх безпечно до хатини та знова пропав у пралісі. Есмеральда прийшла до памяти по останнім реві львиці. Кождий член товариства оповідав свої пригоди, розказуючи богато про дивного малполюда.

Як прояснилося, вони зїли дещо їжі. Вони постановили поховати кістяки. Професор відкрив, що се були білі люди. На пальци руки одного кістяка був грубий перстень. Клейтон видав окрик здивовання: на перстени був герб лордів Грейстовків.

Відтак Джейн відкрила в в книжці підпис властителя: Грейстовк. У сей спосіб вони довідалися, чиї се були кістяки. Поховано їх з належитими почестями. Професор пізнав, що кістяк дитини не був людським. Він шепнув: „Дивно. Дуже дивно", але другим нічого не казав. З вершка дерева Тарзан приглядався поважній церемонії.

Найбільше приглядався він гарному обличу й зручній поставі дівчини. Він знав, що вона була сотворена на те, аби він нею опікувався. Есмеральда припадково кинула оком на пристань. Вона скрикнула, показуючи на корабель „Аров", що поволи відпливав повними вітрилами.

Тепер вони знали, що їх покинуто, лишено без милосердя в безлюдному лісі. Тарзан бачив їх збентеження. Він бачив теж, як відпливав корабель. Він погнав деревами, щоби приглянутися ближче дивному пливучому домови. Нагло його далеко видючі очи побачили далеко на обрію дим.